

ŠTEVILKA 1

LETNIK XXXV

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. JANUARJA 1934

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 1., I. 1934.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Siraške zadruge v Stari Fužini v Bohinju, r. z. z. o. z., pošta sv. Janez Boh. jezero, se bo vršil dne 4. februarja 1934 ob 1. uri popoldne. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Izlakah, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 28. januarja 1934 ob 8. uri v Zadrudnem domu v Izlakah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev račun. zaključka za leto 1933. 3. sprememba pravil. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Zadrudne elektrarne v Izlakah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 28. januarja 1934 v Zadrudnem domu ob 15. uri. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev račun. zaključka za leto 1933. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice, Kovor, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 28. januarja 1934 ob 10. uri popoldne v poslovnih prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 4. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge na Krki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. februarja 1933 pri Gačniku na Vidmu ob 18. uri zjutraj. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. poročilo blagajnika. 4. poročilo tajnika. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. volitev enega zadrudnega zastopnika. 8. volitev selekcijskega odbora. 9. volitev redovnikarja. 10. določitev članarine za leto 1934. 11. slučajnosti.

Redni občni zbor Posojilnice pri sv. Lenartu v Slov. gor., r. z. z. n. z., se bo vršil 23. januarja 1934 ob 1. uri v posojilnični uradni sobi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje račun. zaključka za l. 1933. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Sv. Lovrencu na Pohorju, r. z. z. n. z., se bo vršil na „Svečnico“ dne 2. februarja 1934 ob 9. uri predpoldne v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo zadruge. 3. odobrenje rač. zaključka za l. 1933. 4. eventualna volitev načelstva. 5. morebitni predlogi. 6. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge v Št. Lovrencu na Dolenjskem, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 4. februarja 1934 ob 18. uri v šolskem poslopju v Št. Lovrencu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Lovrencu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 28. januarja 1934 ob 18. uri v šolskem poslopju v Št. Lovrencu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1933. 3. slučajnosti.

Občni zbor Jugo-zadruge za vnovčevanje kmetijskih pridelkov v Mariboru, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 28. januarja 1934 ob 11. uri pri Sv. Lenartu v Slov. gor. v prostorih g. Matjašiča. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Markovcih, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. februarja 1934 ob 11. uri v poslopju državne narodne šole v Markovcih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 3. eventualne nadomestne volitve načelstva in nadzorstva. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. odobritev zapisnika o IV. občnem zboru. 6. slučajnosti.

Občni zbor Zadrudne elektrarne v Pirničah, r. z. z. o. z., se bo vršil 28. januarja 1934 ob 14. uri v šoli. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev račun. zaključka za l. 1933. 5. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge za Pevno in okolico, r. z. z. o. z., se bo vršil 11. februarja 1934 v hiši načelnika ob 2. uri popoldne. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1933. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Ribnici z okolico, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 11. februarja 1934 ob 18. uri v sejni dvorani zadrudnih prostorov. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobrenje rač. zaključka za leto 1933. 5. poročilo o reviziji zadruge v letu 1933. 6. sprememba pravil. 7. spopolnitev načelstva. 8. volitev nadzornega odbora. 9. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Kmetijske strojne zadruge v Savljah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 4. februarja 1934 v Klečah h. št. 23. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjen račun. zaključka za l. 1933. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. poročilo o izvršeni reviziji. 7. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12.50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

K uredbi o zaščiti kmetov.

Veliko vprašanj se pojavlja glede uredbe o zaščiti kmetov, a žal ni mogoče na vsa odgovoriti. Uredba v mnogih točkah namreč ni jasna in je zato treba počakati pravilnika za izvrševanje uredbe in pa avtentičnih tolmačenj, ki jih izda minister pravde v sporazumu s prizadetimi ministerstvi. Vendar pa moremo nekatera vprašanja že na podlagi besedila uredbe podrobnejše obravnavati.

1. Koga ščiti uredba?

Uredba ščiti one dolžnike, ki so bili ob času zadolžitve kmetje (čl. 1. odstavek 2.). Merodajno je torej, ali je bil današnji dolжник kmet tedaj, ko je posojilo najel. Zato bodo slučajji, da ne bo deležen zaščite po uredbi dolжник, ki je kmet danes, ki pa ni imel značaja kmeta po uredbi tedaj, ko je posojilo najel. Važen je ta predpis tudi za potrdila, ki jih občine izdajajo dolžnikom o tem, da so kmeti (čl. 6. odst. 3.). Potrdilo mora strogo v smislu uredbe povedati, da je bil dolжник N. N. kmet po predpisih uredbe takrat, ko je posojilo najel in da so tedaj njegovi obdačeni dohodki izvirali pretežno iz kmetijstva.

2. Kdo je kmet po uredbi?

Eno najvažnejših vprašanj za upnike in za dolžnike je danes to, kdo je kmet po uredbi. Uredba zahteva tri pogoje, da se kdo more šteti za kmeta:

a) da obdeluje zemljo sam ali s člani svoje rodbine,

b) da njegovi obdačeni dohodki izvirajo pretežno od kmetijstva, (poljedelstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, živinoreja i. t. d.),

c) da njegovo posestvo ne presega 75 ha orne zemlje (čl. 2. odst. 1.).

Ti trije pogoji so torej osnovno vodilo, koga je šteti za kmeta. Dolжник, ki je ob času zadolžitve imel vse te tri pogoje, je kmet in deležen zaščite odnosno ugodnosti po uredbi.

Dolжник ne izgubi zaščite tudi, če ima dohodke iz drugih nekmetijskih poslov. Kmet se torej lahko bavi tudi z drugimi postranskimi poklici, kot so trgovanje, prekupčevanje, ribarstvo, prevoznništvo, razne vrste domačih obrti in to v svrhu, da pridobi svoji družini več zaslužka. Mora pa vendar obdržati vse znake kmeta (čl. 2. odst. 2c). Ako je n. pr. dolжник v državni službi, se gotovo taka služba nikoli ne more smatrati kot postranski poklic. Istotako ne bo veljal za kmeta tak dolжник, katerega „postranski dohodki“ so višje obdačeni kot dohodki iz kmetijstva, ker mora vendar glavni obdačeni dohodek biti iz kmetijstva, ako dolжник hoče biti deležen zaščite kot kmet.

Edino glede zgradarine je napravljena izjema in se čisti dohodek, ki služi za davčno

osnovo in ki ne presega Din 10.000, pri obdavčenih dohodkih ne vpoštevata (čl. 2. odst. 3).

So pa od zgoraj navedenih treh pogojev, koga je šteti za kmeta, še sledeče izjeme:

1. Načelo je, da mora dolжник obdelovati zemljo sam ali s člani svoje rodbine. Ne izgube pa zaščite tudi osebe, ki radi boleznimi ali nedostatka zadostne delovne moči ali zbog drugih neuklonljivih zadržkov morajo svojo zemljo obdelovati s **pomočjo drugih oseb** (čl. 2. odst. 2 a).

2. Istotako ne izgubijo zaščite **maloletni otroci** kmetov, dokler traja maloletnost, enako **zapuščine** kmetov, dokler se ne izroče naslednikom (čl. 2. odst. 2 a).

3. Zaščite so deležne tudi osebe, ki same ali s člani svoje rodbine obdelujejo **tujo zemljo**, če jim je kmetijstvo glavni poklic in ne plačujejo razen uslužbenskega davka nobenega drugega davka (čl. 2. odst. 2 b).

Praktično vprašanje za posojilnico je, kako naj se ugotovi, kdo je kmet in do zaščite upravičen, a kdo ne. Za raiffeisenske posojilnice, ki imajo po svojih pravilih omejen okoliš na eno ali več sosednjih farâ ali občin, ne bo v ogromni večini slučajev nobenega dvoma, kateri dolžniki so kmeti, kateri ne. Posojilniški upravi bo torej samo po sebi jasno, kateri dolžniki imajo pravico do zaščite po uredbi.

Kaj pa, če posojilnici ni znano ali če je celô dvomljivo, da-li je dolжник kmet ali ne? V tem slučaju **mora dolжник dokazati**, da je kmet v smislu uredbe. Dokler dolжник tega dokaza ne doprinese, ga more posojilnica obravnavati kot nezaščitenegega dolžnika. Dokaz pa doprinese dolжник s tem, da predloži tozadevno potrdilo svoje pristojne občine. Potrdilo občine mora ugotavljati, da je bil dolжник v času zadolžitve kmet t. j. da so bili glede njega tedaj dani vsi pogoji, ki smo jih navedli zgoraj pod a) — c).

Kaj pa, če kdo dvomi o utemeljenosti

izdanega potrdila občine z ozirom na dejanske razmere? Vsaka prizadeta stranka lahko zahteva, naj **sreski načelnik** izdano potrdilo **preizkusi** in ga razveljavi, če ne ustreza dejanskemu stanju. Pa tudi odločba sreskega načelnika še ni končnoveljavna, ker more ena ali druga stranka zahtevati v tem vprašanju **odločbo bana**. Zoper odločbo bana pa ni dopustna več pritožba na upravno sodišče in je torej odločba izvršna in končnoveljavna (čl. 6. odst. 3.).

3. Kako odplačuje kmet svoje dolgove?

Uredba razdeli odplačevanje vseh kmet-skih dolgov na 12 let po amortizacijskem načrtu, ki ga uredba v čl. 3. točno navaja za vseh 12 let. Imamo torej za posojilnice naenkrat poseben položaj, ker so vsi kmet-ski dolgovi postali: a) **dolgoročni**, b) **amortizacijski**.

Raiffeisenske posojilnice imajo v svojih pravilih (katera v stvari predstavljajo zadružno pogodbo), določbo, da se mora vsako posojilo na osebni kredit vrniti najdalje v štirih letih. Posojila na osebni kredit pri raiffeisenskih posojilnicah so torej po pravilih samih kratkoročna, v nobenem slučaju ne preko štirih let. Uredba pa je naenkrat vsa posojila na osebni kredit spremenila v dolgoročna amortizacijska posojila, ako je dolжник kmet.

Pri amortizacijskih posojilih je načrt za odplačevanje kapitala in obresti navadno napravljen na osnovi, da dolжник za račun obresti in kapitala odplačuje vsako leto enako vsoto, takozvani amortizacijski obrok ali anuiteta. Amortizacijski obrok je torej za vso amortizacijsko dobo običajno enak. Uredba postavlja **amortizacijski načrt z rastočimi anuitetami**. Anuiteta prvega leta s 6 % ne predstavlja niti vseh obresti, drugo leto s 6,60 % malenkost več kot obresti. Do vključno šestega leta se anuiteta drži izpod 10 %

dolžne glavnice. Potem se letna anuiteta precej močno dviguje, tako da v 11. letu doseže anuiteta že blizu 18 % dolžne glavnice, 12. leto pa 18,78 % dolžne glavnice. Uredba s temi rastočimi anuitetami predpostavlja, da se bo položaj kmeta vsako leto nekoliko izboljševal, tako da bo kmet mogel odplačevati v zadnjih letih že dva- do trikrat toliko kot v l. 1934.

Od pravila, da se kmetski dolgovi amortizirajo v 12 letih, sta pa 2 izjemi: 1. Kmetje, katerih dolg ne znaša več kot 1200 Din, morajo vrniti ta dolg v 3 letih v enakih obrokih in 7 % obresti (čl. 4. odst. 1.). 2. Kmetje, ki dokažejo, da imajo več takih dolgov pod 1200 Din vsak, in da skupno ti dolgovi ne presegajo vsote 3600 dinarjev, morajo vrniti te dolgove v 5 letih v enakih obrokih in 7 % obresti. Potrdila o tem izdaja občina, a jih mora potrditi sreski načelnik (čl. 4. odst. 2. in 3.).

Prvi obrok t. j. 6 % dolžne glavnice mora dolžnik plačati najkasneje do dne 15. novembra 1934. Ostale obroke pa najkasneje do 15. novembra vsakega prihodnjega leta. Dve vprašanji nastaneta. Ali obstoji dolžnost plačila prvega obroka že pred 15. novembrom? Ali more posojilnica po 15. novembru zapadli obrok iztožiti? Če uredba pravi, da dolžnik mora prvi obrok plačati najkasneje do 15. novembra, znači to, da obstoji dolžnost plačanja že tudi poprej. S tem je prvo vprašanje odgovorjeno. Praktično pomeni to, da posojilnica že tekom leta lahko opominja dolžnika na plačilo, a je od njegove dobre volje odvisno, če hoče plačati pred 15. novembrom ali ne. — Drugo vprašanje pa je preporno in so nekateri mnenja, da se tudi po 15. novembru v plačilo zapadli obrok ne sme vtoževati. Naše mnenje je, da se more dotični obrok vtoževati, če do 15. novembra ni bil plačan. Isti člen v 12. odstavku pa pravi, da dolžnik izgubi pravico

koristiti se zaščite in upnik sme izterjati ves dolg, če bi dolžnik zaostal s plačilom treh letnih obrokov. Iz tega nekateri sklepajo, da se posamezni obrok ob zapadlosti ne sme vtoževati, temveč da mora upnik čakati, da so zapadli in bili neplačani trije obroki, potem šele sme vtoževati, pa ne le tri obroke, ampak ves dolg, ker je dolžnik izgubil zaščito.

4. Kaj je podlaga za odplačevanje?

Podlago za odplačevanje dolga po amortizacijskem načrtu tvori ona vsota, ki jo dobimo, če z dnem 23. novembra k dolžni glavnici prištejemo neplačane in še nezastarane obresti, stroške in zamudne obresti. Tako dobljena vsota po stanju 23. novembra 1933 ostane podlaga za odplačevanje skozi 12 let. Vsi obroki iz amortizacijskega načrta (čl. 3. odst. 1.) se vedno računajo od te temeljne vsote. Zato je izredne važnosti, da za kmete dolžnike stanje dolga s kapitaliziranimi obrestmi in stroški po stanju 23. novembra točno ugotovite.

Je pa po našem mnenju proti zakonu oziroma uredbi, ako bi za podlago odplačevanja kapitalizirali obresti ne do 23. novembra, ampak do 31. decembra 1933, četudi bi se računale samo 6 % obresti za celo leto 1933.

5. Kako razdeliti amortizacijske obroke na odplačila glavnice in obresti?

Amortizacijski obroki za 12 let iz čl. 3 uredbe vsebujejo dvoje:

- a) 6,02 % obresti za vsako leto,
- b) vsakoletna odplačila na glavnico.

Za knjigovodstvo posojilnic je pa neobhodno, da se ti amortizacijski obroki razdelijo, koliko od vsakoletnega obroka je vknjižiti kot plačane obresti, koliko kot vrnjeno glavnico. Kakor pri vsakem amortizacijskem računu, še bolj je tukaj pri prvih obrokih delež obresti pretežen, delež kapitala mini-

malen. Nasprotno pa je v zadnjih amortizacijskih obrokih delež obresti minimalen, delež na glavnico pa pretežen. Omeniti moramo takoj, da prvi obrok za l. 1934 deleža na kapitalu sploh ne vsebuje, ker ne predstavlja niti polnih obresti (čl. 3. odst. 1.).

Kot praktičen primer navajamo v sledečem razdelitev amortizacijskih obrokov na obresti in glavnico za slučaj, da bi dolžna glavnica kot podlaga za amortizacijo z dnem 23. novembra znašala 1000.— Din. — Iz začetne glavnice Din 1000.— lahko izračunate po tem primeru enako amortizacijsko tabelo za poljubno začetno glavnico.

	Dolžnik plača na vsakih Din 1000 dolga obrok	pri 6 1/2 % obrestovanju na glavnico	Od tega odpade na obresti	pri 6 % obrestovanju na glavnico	na obresti
1. leto	60.—	20.—	60.20	—	60.—
2. "	67.50	7.29	60.21	7.50	60.—
3. "	76.50	16.73	59.77	16.90	59.60
4. "	89.40	30.63	58.77	30.90	58.50
5. "	107.60	50.68	56.92	50.90	56.70
6. "	126.80	72.93	53.87	73.20	53.60
7. "	147.20	97.72	49.48	98.—	49.20
8. "	156.40	112.80	43.60	113.—	43.40
9. "	168.50	131.69	36.81	131.90	36.60
10. "	173.80	144.92	28.88	145.10	28.70
11. "	178.50	158.35	20.15	158.50	20.—
12. "	187.80	177.18	10.62	177.40	10.40
	1540.—	1000.92	539.28	1403.30	536.70
odštevši iz 1. leta	—	20			
		1000.72			

6. Kako je z zavarovanjem kmetskih posojil, zlasti s poroki?

Če je kmetsko posojilo zavarovano z menico, mora dolžnik izdajati upniku redno novo menico z istimi podpisi, če pa to ni mogoče, z enakovrednimi podpisi. Eventuelni spor glede vrednosti novih podpisov rešuje sodišče v nespornem postopanju na zahtevo ene ali druge stranke in zoper tako odločbo ni nobenega pravnega leka (čl. 3. odst. 7.).

Če je kmetsko posojilo zavarovano s poroki ali s poroki in plačniki (solidarni dolžniki), tedaj odgovarjajo le-ti za obveznosti iz posojila enako kot kmet-dolžnik, torej samo po določbah uredbe, pa četudi niso kmetje. (Čl. 3. odst. 9.)

7. Kako je s popustom, če dolžnik plača pred zapadlostjo?

Najbolj nejasna med dolžbami uredbe o zaščiti kmetov je ona v čl. 3. odst. 11, ki pravi: „Kmetje smejo plačati svoje dolgove tudi v krajšem roku, nego je določen v odst. 1. (t. j. v 12 letnih obrokih.) V tem primeru se zniža za vsako skrajšano leto preostali znesek dolga za 2 %.“ Kako se pa ta dva odstotka računata, uredba ne pove. Dokler tega ne pojasni pravilnik in sicer prav z računskim primerom, ni mogoče dati določnega odgovora, zakaj načinov, kako bi se moral 2 % odbitek računati, je več. V sledečem podamo le enega, ki bi se nam zdel verjeten. Jasno je namreč iz besedila, da se dolg ne more tu smatrati kot celota, temveč se mora 2 % odbitek računati od posameznih delov dolga z ozirom na to, koliko let pred zapadlostjo so plačani.

Pri odbitkih je torej obravnavati vsak obrok zase z ozirom na njegovo zapadlost. Toda amortizacijski obroki vsebujejo (kot smo pojasnili v 5. vprašanju) odplačila obresti in glavnice. Na glavnico odplača dolžnik v 12 letih 100 %, na obresti 54 % začetne glavnice. Amortizacijski obroki v teku 12 let znašajo torej 154 % začetne glavnice. Radi računanja 2 % odbitka moramo pa najti po računu proporca obroke čiste glavnice brez obresti. Obroke čiste glavnice pa dobimo, ako amortizacijske obroke znižamo v razmerju 154 proti 100. Po tem računu dobimo vspešno z amortizacijskimi obroki (6, 6.75, 7.65, 8.94 i. t. d.) tudi 12 obrokov odplačevanja čiste glavnice in sicer po vrsti: 3.9, 4.38, 4.97, 5.81, 6.98, 8.24, 9.56, 10.16, 10.94, 11.28, 11.58, 12.20. Od teh obrokov čiste glavnice se potem odbija z ozirom na rok zapadlosti za vsako leto 2 %. Vzemimo slučaj, da bi dolžnik plačal celoten dolg takoj po 23. novembru in bi si tako pridobil pravico do odbitka prav pri

vseh obrokih. In sicer pri prvem 2%, ker ga plača eno leto pred zapadlostjo, pri drugem 4%, ker ga plača dve leti pred zapadlostjo i. t. d. Po tem bi ti odbitki obrokov čiste glavnice, če jih seštejemo, dali za ves čas in ves dolg odbitek 15.3678% ali **zao-kroženo 15¹/₃ %**.

To je naša domneva, po vsej verjetnosti precej blizu temu, kar je zakonodajalec v čl. 3. odst. 11. nameraval dati kot nagrado pridnemu dolžniku za takojšnje plačilo. Merodajna bo seveda edino le rešitev, ki jo bo prinesel pravilnik, kot navodilo za izvrševanje posameznih določb uredbe o zaščiti kmetov.

8. Kaj nudi uredba kmetu-dolžniku?

1. Njegov dolg postane dolgoročen in se amortizira v 12 letnih obrokih (čl. 3. odst. 1.). Upnik ne sme ničesar zahtevati od dolžnika več in prej kot predvideva amortizacijska lestvica v čl. 3. Obresti so v tej amortizacijski lestvici vpoštevane s 6.02% in preko tega ne sme upnik pod kaznijo ničesar zahtevati (čl. 5. odst. 1. in 2.).

2. Vsak dogovor, s katerim bi se dolžnik napram upniku zavezal ali na višje obresti, ali na višje obroke, t. j. na krajšo amortizacijsko dobo, je ničen (čl. 5. odst. 1.).

3. Uredba nudi dolžniku 2% popusta za vsako leto, za kolikor preostali snesek dolga poprej plača (čl. 3. odst. 11.).

4. Z uveljavljanjem uredbe se odlagajo vse prisilne prodaje premične in nepremične imovine kmetov. Ustavljajo se vse prisilne uprave (sekvestracije) in tudi odvzem premičnih stvari zaradi izvršbe ali zavarovanja teh terjatev (čl. 6. odst. 1.).

5. Nove prisilne prodaje, kakor tudi nove prisilne uprave nepremičnega premoženja, kakor tudi odvzemi premičnih stvari se ne smejo dovoljevati z edino izjemo, če

se dovolijo za izterjanje obrokov, ki jih dovoljuje ta uredba (čl. 6. odst. 1.).

6. Če upnik ne bi hotel sprejeti odplačila, ki mu ga dolžnik predloži po določbah te uredbe (n. pr. plačilo prvega obroka v višini 6% glavnice), tedaj mora položiti dolžnik to vsoto in menico pri sodišču in ima ta položba veljavnost plačila (čl. 3. odst. 10.).

7. Novi predlogi upnika za zavarovanje obstoječe terjatve so sicer dopustni. Toda sodišče zavrne po službeni dolžnosti upnikov predlog za zavarovanje, če najde, da je upnik za svojo terjatev že dosti zavarovan. Seveda mora dokaz, če je upnik zadosti zavarovan, doprinesiti dolžnik (čl. 7.).

8. V pravih, izvršbah in zavarovanjih zoper kmete zaradi dolgov po tej uredbi ne pristoji nikakor in nikoli upniku pravica do povračila advokatskih stroškov od dolžnika kmeta (čl. 9. odst. 2.).

9. Proti katerim upnikom je kmet zaščiten?

Dolžnik kmet je po uredbi zaščiten proti vsem upnikom z edino izjemo Narodne banke in Državne hipotekarne banke (čl. 10.).

Vendar pa se upniki delijo v dve vrsti: denarni in bančni zavodi nasproti vsem ostalim upnikom. Razlika je v tem, da so na amortizacijski lestvici za denarne in bančne zavode nekoliko višji obroki, za vse ostale nekoliko nižji. Zakaj? Zato ker uredba prizna denarnim in bančnim zavodom 6.02% obresti, vsem ostalim upnikom pa le 3.54% obresti. Te obresti za ostale upnike so res majhne, če jih primerjamo z obrestno mero Narodne banke, katera po splošnih običajih velja kot nekako merilo za vse druge obresti.

10. Odkod nova sredstva posojilnicam za izplačevanje vlog?

Po uredbi o zaščiti kmetov so vsa kmetska posojila postala dolgoročna in amortizacijska. Še neplačane obresti za l. 1933 so

kapitalizirane, za 1. 1934 pa je kmet dolžan plačati najkasneje do 15. novembra 1934 6% od dolžne glavnice po stanju 23. novembra 1933. Posojilnice, ki imajo ves denar v kmečkih posojilih, ne bodo torej imele nikakih sredstev za izplačevanje hranilnih vlog in obresti od teh vlog.

Tudi na to je uredba mislila in čl. 14 uredbe določa, da se terjatvam na osnovi dolgov kmetov priznava prvenstvo **do reeskonta odnosno do lombarda pri vseh državnih in privilegiranih zavodih po navadnih pogojih in to do višine 50% teh terjatev.** In v drugem odstavku istega člena je povedano, da bo ministerski svet sporazumno z državnimi in privilegiranimi zavodi zavaroval v ta namen potrebna sredstva v okviru njih skupnih kreditnih možnosti. Posojilnice bi torej mogle menice kmečkih dolžnikov reeskontirati pri Narodni banki ali pri Priv. agrarni banki ali pri Drž. hipotekarni banki. Enako kot menice pa tudi zadolžnice, seveda vse le do 50% nominalne svote.

Imamo pa proti temu zelo resen pomislek. Mislimo, da bo toliko merodajen, da se posojilnice pravic tega člena ne bodo mogle poslužiti. Zakaj? Za svoje kmetske terjatve dobijo posojilnice od 23. novembra 1933 dalje **največ 6.02% obresti letno za nazaj.** Izven tega ne smejo računati nobenih stroškov, nobenih provizij, nobenih zamudnih obresti. Koliko bi jih pa stal reeskontni kredit pri Narodni banki? Vsak bo na prvi mah odgovoril, da bi stal reeskont pri Narodni banki 7½%, ker je to eskontna obrestna mera Narodne banke. Toda obresti se plačujejo 3-mesečno vnaprej in zraven še trimesečno vnaprej menični blanketi. Za pravilno računanje moramo tudi obresti za reeskont pri Narodni banki postaviti na isto podlago, po kateri dobivamo obresti od ter-

jatev posojilnice napram kmetom-dolžnikom, to se pravi zračunati, **koliko nas bi stal reeskontni kredit pri Narodni banki, če računamo obresti in stroške letno za nazaj.** In tak račun izpeljan nam pokaže, da znaša prava cena torej brutto obrestna mera letno za nazaj za reeskontni kredit pri Narodni banki 8.59%. Posojilnica bi torej plačala za ta kredit 8.59%, dobivala bi za kmečka posojila 6.02%, **torej gubi polnih 2.57% na leto samo na obrestni diferenci.** Pri tem pe ostaja nepokrita še režija.

In kako je z **lombardnim posojilom** pri Narodni banki, če bi lombardirali zadolžnice ali vrednostne papirje? Res je lombardna obrestna mera 9%, toda plačuje se vsake tri mesece vnaprej in poleg tega se plačuje vsake tri mesece vnaprej tudi taksa v enaki višini kot menični blanketi. Obresti in stroški za lombardni kredit pri Narodni banki, preračunani na **podlagi letno za nazaj, znašajo pa 10.34% ali okroglo nad 10⅓%.** Posojilnica bi torej plačevala za lombardni kredit 10.34%, dobivala bi od kmetov-dolžnikov 6.02% tako **da gubi na obrestni diferenci vsako leto polnih 4.32%.** Pri tem pa ostaja nepokrita še režija.

Iz tega je jasno, da se posojilnice reeskontnega ali lombardnega kredita pri Narodni banki ne morejo posluževati, ker bi jim sicer nastajale velike izgube. Iz tega sledi dalje, da bo radi sredstev za izplačevanje vlagateljv v 1. 1934 velika stiska. Treba bo vlagateljem položaj pojasnjevati. Če pa pojasnila ne bodo zalegla, in bodo vlagatelji pritiskali, mogoče tudi s tožbami, se bo treba poslužiti zaščite. Jasno je namreč, da bo mogla posojilnica dajati vlagateljem le ona pičla sredstva, ki jih bo v 1. 1934 od dolžnikov prejemale. Kot smo pa zgoraj omenili, bodo odplačila dolžnikov v letu 1934 zelo pičla, največ 6% in to šele po 15. novembru.

Potreba kot socialna gonilna sila.

Menda še ni bilo nobene dobe, v kateri bi bilo toliko pripravljenosti urediti socialna nasprotja kakor v današnji dobi, ko se države in organizacije v veliki meri brigajo za socialno politiko in socialno skrbstvo.

Socialna politika je odnesla marsikako zmago. Če bi moglo delavstvo, recimo iz sedemdesetih let, da ne govorimo o prejšnjih dobah, opazovati današnji položaj delavstva, bi brez dvoma vzbujalo občudovanje, kako znaten napredek se kaže v socialni politiki. Takrat je bila že velika pridobitev, ko se je dosegel enajsturni ali dvanajsturni delavnik. Žensko delo ni bilo zavarovano, ženske so delale po noči in po dnevi, da celo otroke so silili delati po dvanajst ur na dan. Zdravstvene razmere po tovarnah so bile kaj sumljive. V velikih množinah so uporabljali preparate iz svinca, arzenika in živega srebra. Varstvene priprave pri strojih je bilo dobiti malokje. Tovarniški prostori so bili dostikrat taki, da se niso dali popisati. Nevarnost nezgode je nosil delavec sam. Za slučaj bolezni so bili zavarovani prav redki. O kaki skrbi za starost in delanost ni bilo niti sledu. Tovarniški delavec je bil izpostavljen nestalnosti konjunktura in nezaposlenosti brez vsakega varstva, kvečjemu da je dobival malo častno ubožno podporo. Plačan je bil tako slabo, da ni mogel ničesar dejati na stran. Bil je zaničevan, dostikrat brez pravnega varstva, kratko malo, bil je najnižji v človeški družbi. Ni bilo torej čudno, če se je marsikari udal pijančevanju, da je prebival v zanikarnih stanovanjih in da je tako pešal duševno in telesno.

Tako je bilo v prejšnjih časih. In danes?

Korak za korakom smo prišli do tega, da se je uvedel 48 urni delovni čas na teden.

Ženske in otroci uživajo posebno varstvo; nočno delo je za nje zabranjeno. Glede higijene po tovarnah se mnogo zahteva, tovarniška poslopja, delovni način in delovne uredbe so postavljene pod uradno nadzorstvo. Nezgodno zavarovanje ščiti delavca pred posledicami nesreč in stroga kontrola skrbi za varstvene naprave pri strojih. Boj proti obrtnim strupom se vodi energično. Zavarovanje za slučaj bolezni je razumljivo samo ob sebi in tudi zavarovanje zoper brezposelnost je že marsikje uvedeno. Kmalu bo napočil čas, ko bodo delavci zavarovani tudi za slučaj starosti. Obsežno in napredno delavsko pravo varuje delavce. Pomembno je tudi njihovo lastno varstvo v dobro provedenih organizacijah, ki so si pridobile znatno moč. Oni, ki so bili nekdanj zasužnjeni in stiskani, so dandanes samozavestni in pripisujejo lahko velik pomen svojemu številu.

Navzlic temu pa se ni zmanjšala nezadovoljnost, ki se je javljala v sedemdesetih letih v obliki mnogoštevilnih štrajkov in v izrazito revolucionarnem razpoloženju med delavstvom. Komaj se je provedla kakšna reforma, so jo že zopet prekosile nove zahteve. Res, da se usoda delavstvaboljšuje v različnih smereh in na različne načine, res, da se kaže na polju socialne politike — absolutno vzeto — velik napredek. Toda tok čas očitno zmanjšuje in uničuje, kar koli se stori. Vedno se pojavljajo nove razmere, ki se občutijo kot zlo in vznemirjajo maso. Čeprav se dostikrat stori vse mogoče ali vsaj mnogo, da bi se zlo odstranilo, glavne stvari le ni mogoče obvladati, namreč vedno večje nezadovoljnosti in napetosti.

Tako se navija vijak brez konca.

To spoznanje jemlje socialni politiki njen notranji polet, krepi njene nasprotnike

z desne strani, ki so že od nekdaj pobijali „katederski socializem“, in daje pogum njenim nasprotnikom z leve, ki so zmerom radi omaloževali socialnopolitične obliže. Velika nevarnost tiči v tem, da iščejo eni rešitev delavskega vprašanja v medlem razpravljanju o skromnosti ali da kličejo „krepko roko“, dočim drugi radikalizirajo maso s privlačnimi govori in spisi. Prijatelji socialne politike pa izgublajo v tem navskrižnem ognju pogum in socialna politika zahaja v krizo.

Ta stvarni položaj sili, da se razčisti vprašanje, od kod prihaja, da socialna napetost ne popusti navzlic velikemu napredku v socialni politiki, navzlic neutajljivemu izboljšanju delovnih pogojev.

Vsak uvideven človek bo pripoznal, da ni mogoča resnična rešitev socialnega vprašanja v tem smislu, da bi ne bilo nobenega stanja, ki ne bi vplivalo vznemirjujoče na družabno življenje. Vendar je pa velik razloček n. pr. med vprašanjem suženjstva ob času Gracchov in našim delavskim vprašanjem na eni strani ter med stalnimi delovnimi spori v cehih in beraško nadlogo v srednjem veku na drugi strani. Ubožci bodo vedno med nami. Toda pojavi, ki groze preobrniti vse historično družabno stanje, so družabni zapletljaji, ki imajo na sebi znak izvenrednega. Konflikti te vrste pa so navzlic vsej socialni politiki postali v zadnjih petdesetih letih vedno ostrejši.

Kje leže vzroki?

O pojasnilih, ki jih je običajno slišati na to vprašanje, se da kratko razpravljati. Kot vzroki se navadno navajajo socialistično hujskanje, vedno večja brezbožnost mase itd. Gotovo je res, da odvrnitev od idealistično usmerjenega temeljnega pojmovanja življenja disponira maso k nezadovoljstvu. Toda morda pa imamo opraviti tudi s kakimi socialnimi ali gospodarskimi pojavi, ki podpihujejo ne-

zadovoljnost z nastalo usodo? Če se položaj delavstva očitno boljša, kakor se je to dogajalo v poslednjih šestdesetih letih, zakaj se potem godi čudež, da se more delavstvo kljub temu stanovitno radikalizirati?

Odločilni povod za ta pomembni in sumljivi pojav, da ostaja socialna politika relativno brez vpliva in da s tem v zvezi stanovitno raste nezadovoljnost med masami, je iskati na gospodarskem polju. Gospodarski dogodki izročajo maso radikalnim geslom in pomagajo neprestano večati njene zahteve.

Oglejmo si to stvar nekoliko natančneje.

Gospodarstvo je po načrtu urejena delavnost, ki ima namen zadostiti človeškim potrebam. Te potrebe so prva gonilna sila vsega gospodarskega prizadevanja. Klasični liberalizem je učil, da „pomanjkanje in ljubezen ohranjujeta življenje.“ Te pesnikove besede slikajo točno liberalni nauk o učinkovanju naravnih zakonov v gospodarskem in socialnem življenju. Dajte, da bodo učinkovale gonilne sile, ki tiče v človeku in zemlja bo postala raj! Toda ta izvor moči, namreč potreba, ima demonične lastnosti. Kakor ogenj, če je ukročen in čuvan, ustvarja prekrasne stvari, samemu sebi prepuščen pa uničujoče učinkuje, tako učinkuje tudi potreba kot gonilna sila v gospodarskem življenju.

Ako bi se predložilo v razsodbo vprašanje, kaj je bolj demonično: sila ali neizprosnost fizičnih potreb ali pa skrivnostna, nobenih meja ne pripoznavajoča raztegljivost potreb sploh, bi se bilo težko odločiti za eno ali drugo. Slednjič se bomo pa vendar izrekli za mnenje, da leži večja nevarnost v raztegljivosti potreb.

Neizprosnost in sila prvotnih naravnih potreb, lakota, potreba po varstvu pred težavami krutega podnebja, dajejo bojem na najnižji stopnji življenjskega minima obe-

ležje strahovite ostrosti, da, celo značaj revolucije in vojne. Nemirno preseljevanje narodov v prejšnjih časih, pokončevanje strojev pred sto leti, krvavi štrajki kulijev in indijskih delavcev v Južni Afriki ali angleških rudniških delavcev in saških tkalcev, vsemu temu je bila vzrok lakota, ki je gonila in silila mase do takih dejanj.

Nekaj posebnega, tajinstvenega in usodepolnega pa tiči v raztegljivosti potreb sploh. Potreba navezuje človeka na družbo, ta družba pa vzbuja zopet nove potrebe. Diderot pravi zelo pravilno: „Človeška družba omogoča in zagotavlja ljudem posest stvari, ki so jim po naravi potrebne; toda ona jim daje istočasno znak neke neskončnosti umišljenih potreb, katere jih tlačijo tisočkrat bolj nego reelne potrebe.“ Poleg fizične eksistenčne potrebe se razvija v družbi kompleks socialnih nepojmljivih potreb, ki ga tvorijo dejansko bitne potrebe in pa take, ki so samo namišljene in dozdevne ali so historično nastale. Obseg teh potreb se včasih širi, včasih krči, kakor pač nanesejo kraj in čas in vse mogoče okolnosti.

V družbi začne človek (ne popolni, ampak povprečni človek, s katerim je treba ravno računati ob vseh časih) primerjati, kako more on svoje potrebe zadovoljevati in kako jih zadovoljujejo drugi zraven njega. S socialnega vidika postane revščina družabno zlo še le, če jo primerjamo z istočasnim bogastvom, in šele potem pomenja nevarnost za obstoj kake določene družabne tvorbe. Potrebe rastejo v tistem obsegu, v katerem jih vidimo izpolnjene pri drugih. Potrebe rastejo neprestano s stanjem produkcije.

S tega stališča bi se moglo priti do pravega spoznanja.

V kapitalističnem načinu gospodarstva tiči centripetalna moč, ki potegne vse za seboj. Potrebno je, da se ozremo na osnovni

značaj tega gospodarstvenega načina. Ako se kako gospodarstvo označuje kot kapitalistično v smislu pridobitnega kapitala, potem se hoče s tem reči, da je kapitalna glavnicca njega izhodišče, potreba rentabilitete pa vodilna misel in dobiček njega namen, kratko: da izključno kapitalni interes goni in obvladuje to gospodarstvo. Nasprotje tvori gospodarstvo, ki izvira iz kake druge osnovne misli, n. pr. iz ideje potrebe ali dela. Tak način gospodarstva z njegovim neprestano naprej drvečim dinamičnim značajem sili k vedno večjemu nabiranju kapitala, ki potem vedno znova išče naložbe. Naložba pa se more koncem koncev izvršiti le potom izdelovanja blaga. Da se pa temu stalno naraščajočemu izdelovanju blaga ustvari trg, se kapitalizem polasti socialnih bitnih potreb človeka.

Človeške potrebe začne komplicirati in jih skuša „pofiniti“, ker se da s tem zaslužiti denar. Njemu je vse eno, če se po naravi zahtevane potrebe oškodujejo istočasno s tem, da se krijejo nove, finejše potrebe, ki jih je teba še le ustvarjati. Človek postane zaradi tega, ker se njegove potrebe komplicirajo, predmet izkoriščanja. Vplivanje na na potrebe je najbolj rafiniran pot za izkoriščanje, ki si ga je mogoče misliti. Za ekonomu bi bilo važnejše preiskovati, kako se konsument po tem potu izkorišča z manjšo vrednostjo porabljenega blaga kakor pa se delavec izkorišča z višjo vrednostjo izdelkov. To polje je še malo obdelano.

Velik del proizvajajočih ljudi izdeluje stvari, ki služijo razkošju. Od leta do leta se vedno večji del izdatkov porablja za blago, brez katerega se da prav lahko živeti. Toda tako blago izdelujejo in ga hvalijo, češ da ga je treba imeti, čeprav je dejansko odveč. V kaki glavi se rodi misel, da bi se dalo ljudstvo izkoriščati s kakšnim novim predmetom. Brž se najde potrebni kapital

za izdelovanje in pred vsem za propagando. Med ljudi spuste cele vrste propagatorjev, neštevilo inseratov, kvadratne kilometre plakatov, da ustvarijo nove potrebe, nova tržišča. Na vse naše življenje vpliva reklama odločilno. Kdor ne plava v reki predpisane rabe, je družabno manjvreden, je starokopiten, kmet, skratka v nič djan. Današnje gospodarstvo dela z najbolj pretkanimi sredstvi sugestije. Znamka kriči proti znamki, blago proti blagu, in — človek pomnoži svoje potrebe neopaženo ter uživa tisoč stvari, na katere sam po sebi ne bi niti pomislil. Vsa profitarška družba našega gospodarskega življenja ga obdeluje, naj si ustvari življenje lepše in bogatejše. To se imenuje poslovna sposobnost, zasebna pobuda in celo — racionalizacija. Tako se doseže, da zavrže obleko, ne ker bi ne bila več porabna, ampak ker ni več v modi, da kupuje najbolj neumne stvari, sam Bog ve zakaj, da nosi kožuhast plašč, pa nima dostojne postelje, da si na obroke nabavi hladilno omaro, pa nima kaj pravega dejati v usta.

Potrebe rastejo nad potrebe. Ker obstoji stremljenje, zadostiti takim potrebam, ki se pojavljajo na novo, postaja to, kar je bilo včeraj še dragoceno, jutri že samo ob sebi umevno, pojutrišnjim pa spada že med stalo šaro. Dragoceno ni to, kar ima človek; česar nima, česar ne uživa, to je predmet njegovih želja. Kje je meja?

Te stalno naraščajoče potrebe in ta možnost, pridobiti si vedno kaj novega, ta bedasti, vsiljeni pritisk našega današnjega gospodarstva, ki je tako rekoč prisiljeno dalje graditi na tej norosti, to je gospodarski pojav, ki služi radikalnim elementom kot pozornica, s katere morejo doseči in obvladati ljudske mase.

Posledice so nečuvane. Priprosti kmetje, pastirji v hribih se naveličajo svojega skromnega, toda naravnega življenja in se selijo

v mesta. V poklicih, kjer se zahteva težko telesno delo ali ki so drugače neprijetni, ni nobenega naraščaja več. Človeško moč je treba najemati v tujih deželah ali pri drugobarvnih ljudstvih. Porodi omejujejo možnost drveti za novimi potrebami. Mesta, kjer so potrebe najvišje, postajajo pokopališča. Mladina postaja prezgodaj zrela. Hudodelstva, vojne in vse strahote moralnega in gospodarskega življenja izvirajo iz tega novega tekmovalja. Gozde izkoriščamo in zapravljamo omejene zaklade narave kakor da bi bili pred vesoljnim potopom. Stvarni in trezni ameriški pisatelj Stuart Chase je izdal knjigo „Tragedija zapravljenosti“, ki pomenja ostro obtožbo negospodarstvenosti naše potrošnje. Chase je izračunal, da gre tretjina vse ameriške nakupne moči za lapalije, za brezpomembne malenkosti. Ali nima prav Sombart, ko opisuje brezobzirno izkoriščanje naših naravnih zakladov trdi: „Človeštvo v kapitalistični dobi je podobno možu, ki se je doslej včasih bolje, včasih slabše preživljal z delom svojih rok, ki pa začne naenkrat živeti v hrupu in veselju, ker troši dedščino, ki jo je dobil v posest.“

Tragika socialne politike, pri kateri smo bili začeli zapravo, njena relativna neučinkovitost, poostritev socialnih nasprotstev postaja v tem dogajanju samo simptom v celoti strahovitega dogodka in kaže propad kulture, ki ne zasluži nič boljšega.

Tisti, ki časte potrebe kakor malike, se zaničljivo smehljajo, ker ne poznajo naloge, ki jo imajo na zemlji. Razumejo samo izkoriščati že napolnjene dele zemlje, da morejo živeti v razkošju in obilici. Vse to se dogaja ne glede na dejstvo, da je treba pri tem vzdrževati milijone brezposelnih kakor nekoč t. zv. lopovski proletarijat v starem Rimu, ne glede na dejstvo, da so še ogromni deli zemlje neobdelani, dočim so ljudje, ki so zašli med kolesje našega kapitalističnega

gospodarstva, nesposobni za vsako kolonizacijsko delo.

Priznati je treba, da so zaradi raztegljivosti potreb postale dostopne mnoge lepe in koristne stvari. Ako bi človek ne imel sposobnosti pomnožiti svoje potrebe, bi ostal na takem mestu kakor pajek ali čebela, ki gradita vedno enaka čudovita dela svojih mrež in satovja. Ponosno lakko gleda človek na uspehe svoje borbe z naravo, ki si jo je podjarmil. Čeprav ne more svoje postave podaljšati niti za laket, kakor pravi Hiob, je vendar vpregel moči zunanje narave v svojo službo, si je iz izvode pričaral sužnje v milijonskem številu, obleti zemljo v malo dneh in si iz ozračja jemlje glasove in slike. Toda modrost vseh časov naglašja kot prvo in poglavitno, da mora človek, če hoče biti srečen, premagati ne samo zunanjo

naravo, in podjarmiti si ne samo zemljo, ampak da mora obvladati tudi svojo lastno naravo. Gospodarska nrvnost stoji v striktnem nasprotju z vodilnimi silami kapitalističnega gospodarstva.

Razveseljivo je, da je dobiti središča gospodarskih sil, ki načeloma drugače gledajo na potrebo, da je dobiti organizacije, ki hočejo produkcijo in trgovino urediti na podlagi [sedaj pričujočih potreb in hočejo, da produkcija služi potrebam, ne pa potrebe produkciji.

To so konsumne zadruga v najširšem pomenu besede. V luči njihovega gospodarskega naziranja dobi potreba zopet svoj prvotni pomen, postane razumljiva, se da obvladati in je zopet dostopna onim vplivom, h katerim se mora svet povrniti, če noče poginiti, namreč k duhovnim vplivom.

Ant. Kralj:

Omejitev poslovanja na lastne člane.

Mlekarska zadruga v Dobrniču ima v Novem mestu malo prodajalnico, kjer razpečava na drobno mleko, ki ga prejema izključno od svojih članov. Sresko načelstvo je z dopisom od 28. marca 1933 zahtevalo od zadruga, da prijavi prodajo mleka kot obrt v smislu § 95 obrtnega zakona.

To bi samo na sebi na vse zadnje še ne bilo tako hudo. Toda zadruga, ki dobi obrtno dovoljenje, mora imeti tudi vsposobljenega poslovodjo. Dalje se mora vpisati kot članica v trgovsko udruženje. S tem narastejo stroški za poslovodjo, za socialne dajatve in za upravni prispevek trgovskemu udruženju na tolikšno višino, da jih mala zadruga ne more utrpeti.

Zadruga je smatrala, da je zahteva sreskega načelstva neutemeljena in da ni v soglasju z odredbo tretjega odstavka § 1, kjer

je rečeno, da se predpisi obrtnega zakona ne uporabljajo na zadruga, ki 1.) poslujejo samo s svojimi člani, 2.) ne dele čistega dobička, 3.) ne dajejo članom načelstva in nadzorstva tantijem, 4.) ne dopuščajo, da bi se rezervni zaklad delil med zadružnike, 5.) na deleže ne plačujejo obresti ali pa kvečjemu 6% obresti.

Zato je zadruga napravila pritožbo na kraljevsko bansko upravo, sklicujoč se na to, da je izpolnila in še vedno izpolnjuje vse navedene pogoje. Potemtakem se njeno podjetje ne more smatrati za obrt in obrtna oblast ne more zahtevati, da bi prosila za obrtni list, oziroma bi obrtnega lista celo ne mogla dobiti, ako bi zanj prosila.

Na to pritožbo je banska uprava izdala odločbo, ki je nekaj posebnega in si zato ne moremo kaj, da bi je ne priobčili. Ban-

ska uprava je rešila pritožbo dobesečno tako-le:

„Zadruga ne omejuje svojega delovanja, t. j. prodaje blaga samo na člane in torej v resnici ne izpolnjuje pogojev § 1 (odst. 3) obrtnega zakona. Uvedite postopanje po § 95 obrt. zak., eventuelno tudi po § 396/1 obrt. zakona“.

Kakor je bilo že zgoraj povedano, je zadruga v svoji pritožbi na bansko upravo trdila, da izpolnjuje vse pogoje, ki so določeni za zadruge, ako hočejo, da se njihovo podjetje ne smatra za obrt. Drugih pogojev banska uprava ne osporava; le glede prvega pogoja zanika, da bi bil izpolnjen, češ da zadruga ne omejuje svojega delovanja, t. j. prodaje blaga samo na svoje člane.

V praksi bi to pomenilo, da mora mle-karska zadruga, ako hoče ustreči navedenim pogojem obrtnega zakona, prodajati blago, t. j. mleko in mlečne izdelke istim članom, od katerih je blago prevzela. Očividno bi bilo nesmiselno, prevzemati od včlanjenih kmetovalcev mleko in istim včlanjenim kmetovalcem nazaj prodajati mleko in mlečne izdelke. Če bi zakon zahteval kaj takega, bi bilo onemogočeno delovanje vsake mle-karske zadruga. Gotovo pa je, da zakonodajec ni hotel preprečiti delovanja mlekar-skih zadrug, saj jih izdatno podpirajo država, razne korporacije in tudi ista banska uprava sama, od katere je sedaj izšla ta odločba.

Zato je treba brez dvoma poiskati dru-gačno interpretacijo zakonske odredbe glede „omejitve poslovanja na lastne zadružnike.“ Edino pravilno razlago tega pojma je dobiti v dosednji praksi.

Pri tem je treba razlikovati glavne in pomožne pravne posle, katere izvršuje kaka zadruga. Glavni posli so namen in predmet njenega poslovanja in samo pri teh poslih je zadruga obvezna omejiti jih na lastne člane. Pomožne posle opravlja samo zato,

da se ji omogoči izvrševati glavne posle in te pomožne posle lahko vrši tudi z nečlani. Da je to naziranje pravilno, se vidi iz poslovnega življenja vsake poedine zadruga. Zaradi boljšega razumevanja naj navedemo nekaj zgledov!

Kreditne zadruga imajo namen, pomagati svojim članom z zadostnim in kolikor mogoče cenanim kreditom. V ta namen sprejemajo od vsakogar hranilne vloge in vloge v tekočem računu, oziroma iščejo izposojil pri drugih denarnih zavodih. Pravi namen in glavni posel je, dajati posojila, med pomožne posle spada sprejemanje hranilnih vlog in nabiranje drugih tujih obratnih sredstev. Ker izvršujejo kreditne zadruga svoj glavni posel le s svojimi člani, t. j. dajejo posojila samo članom, trdimo, da poslujejo kreditne zadruga v takem primeru samo s svojimi člani, čeprav sprejemajo hranilne vloge (pomožni posel) tudi od nečlanov. Enako ne bo nihče trdil, da poslujejo kreditne zadruga z nečlani, ker sprejemajo za poroke tudi osebe, ki niso člani.

Nabavne (konsumne) zadruga. Pri teh zadrugah je namen in glavni posel ta, da oskrbujejo svoje člane z raznimi potrebščinami. Da morejo vršiti to nalogo, nakupujejo blago na veliko pri nečlanih in je to pomožni posel. Ako oddajajo te zadruga blago na drobno samo svojim članom, potem se smatra, da omejujejo poslovanje na lastne člane, dasi nabavljajo blago pri gro-sistih nečlanih,

Strojnimi zadrugami je glavni namen znižati svojim članom v gospodarstvu stroške s tem, da jim odstopajo v uporabo razne stroje. Sredstvo za doseg tega namena (pomožni posel) je nakup strojev pri nečlanih. Vkljub tem poslovnim zvezam z nečlani pa zadruga posluje s svojimi člani.

Zadružne elektrarne, ki nimajo lastne centrale, dobivajo električno energijo od ne-

članov (pomožni posel) in jo oddajajo le članom, ki jim hočejo omogočiti nabavo električnega toka po povoljnih pogojih (glavni posel). Čeprav dobivajo električni tok od drugod, poslujejo tudi te zadruga le s svojimi člani.

Enako sliko dejanskega položaja dobimo ob podrobni analizi njihovega poslovanja pri vseh drugih zadrugah, n. pr. pri živinorejskih, vinarskih, stavbinskih itd. Niti ene zadruga ne dobimo, ki bi pomožnih poslov ne izvrševala z nečlani.

Če bi morala vsaka zadruga tudi pomožne posle izvrševati izključno samo s svojimi člani in ne samo glavnih, potem bi tretji odstavek § 1 obrtnega zakona sploh ne imel nobenega pomena. Saj ni prav nikjer nobene zadruga, ki bi tudi glede pomožnih poslov bila omejena izključno na svoje člane.

Jasno je, da tudi pri mlekarških zadrugah, ki so osnovane na istih temeljnih načelih združnega zakona, razmerje ne more biti drugačno. Tudi za mlekarške zadruga mora veljati načelo, da se njihovo delovanje smatra omejeno na lastne člane, dokler izvršujejo svoje glavne posle le s svojimi člani,

t. j. dokler sprejemajo mleko od lastnih članov, katerim hočejo preskrbeti možnost, da morejo mleko sploh vnovčiti, oziroma ga vnovčiti čim ugodneje. Ni pa treba, da bi morale mlekarške zadruga omejevati svoje delovanje na lastne člane tudi pri prodaji blaga.

Vsako drugačno tolmačenje pojma „omejitev poslovanja na lastne člane“ bi bilo nesmiselno. Zlasti bi bilo nesmiselno zahtevati, da bi morali oni, ki kupujejo mleko ali mlečne izdelke od zadruga, biti njihovi člani. Potem bi imeli v eni organizaciji člane z dvojnimi interesi in dvojnimi tendencami: Včlanjeni kmetovalci hočejo s pomočjo zadruga doseči čim boljšo ceno za dobavljeno mleko, kupujoči konsumenti bi nasprotno želeli potisniti cene navzdol. Da združitev takih nasprotujočih si interesov v eni organizaciji ni mogoča, je razumljivo brez nadaljnega dokazovanja.

Stvar je principijelnega pomena za vse združništvo.

Proti odločbi banske uprave je vložena pritožba na upravno sodišče v Celju in bomo o stvari še poročali.

Zvezine objave.

Dolžnosti zadrug po občnem zboru.
Po občnem zboru morajo zadruga napraviti sledeče vloge:

1. **Združni zvezl** kot revizijski oblasti je treba poslati celoten prepis zapisnika o občnem zboru in dva izvoda računskega zaključka za preteklo upravno teto. Zadruga prosimo, da naj to svojo dolžnost izvrše takoj, da ne bo treba članic opominjati.

2. **Kraljevski banski upravi dravske banovine** v Ljubljani je potom sreskega načelnštva predložiti en izvod računskega za-

ključka, na katerem naj se na prvi strani zgoraj pod robom napiše pripomba, na katerem občnem zboru je računski zaključek odobren. (Za zadruga na Hrvaškem ta dolžnost ne obstoji. Pač pa morajo hrvatske zadruga v krajih, kjer velja hrvatski združni zakon, vsako leto po občnem zboru predložiti trgovskemu sodišču zapisnik o skupščini in odobreni računski zaključek.)

3. **Dravski finančni direkciji v Ljubljani** (oddelek za neposredne davke) se mora poslati računski zaključek v dveh izvodih (člen 105 pravilnika za izvrševanje o neposrednih davkih) in prepis zapisnika o obč-

nem zboru; vendar ni treba predložiti celotnega prepisa, ampak se lahko ta prepis pošlje le v izvlečku o onih točkah, ki se nanašajo na odobritev računskega zaključka in na sklep o uporabi, oziroma razdelitvi čistega dobička. Zadruga v Savski banovini pošljejo te spise savski finančni direkciji v Zagrebu. Pripomniti je, da morajo te spise predložiti finančni direkciji vse zadruga brez izjeme, torej tudi one, ki so proste družbenega davka, da more davčna oblast kontrolirati, če so se trajno izpolnjevali pogoji, pod katerimi se priznava davčna prostost.

4. **Pristojnemu trgovskemu sodišču** se mora poslati predlog za vpis novih članov, oziroma izbris izstopivših odbornikov ter za vpis premembe pravil, to pa seveda le tedaj, ako se je zgodila v sestavi načelstva, oziroma pravil kaka izprememba.

Gospodarstvo.

Poštna hranilnica v l. 1933. Poslovanje poštne hranilnice razpada v glavnem v dve panogi: sprejemanje hranilnih vlog in gojitev poštnočkovnega prometa (kliring). V obeh smereh je razvoj zavoda zelo velik.

Število vlagateljev je doseglo 264.515 in se je samo v decembru lanskega leta pomnožilo za 3855, a vloge same so se v tem mesecu povišale za 27.45 milj. Din. V zadnjih štirih letih so hranilne vlog naraščale tako-le:

31. decembra 1930	209.6	milj. Din
31. decembra 1931	334.1	" "
31. decembra 1932	442.7	" "
31. decembra 1933	564.1	" "

V treh letih so se torej hranilne vloge dvignile za 354.5 milj. Din. Poštna hranilnica ima zlasti mnogo malih vlagateljev in je danes po številu vlagateljev prvi denarni zavod v državi. Pa tudi po višini hranilnih vlog spada med vodilne zavode. Pri zaseb-

nih denarnih zavodih, ki so vsled krize postali nelikvidni, je v tem času nastopil velik padec hranilnih vlog, dočim so privilegovani denarni zavodi še nadalje izkazovali znatne dvige. Vidi se, da se denar seli iz zasebnih denarnih zavodov v privilegovane. Samo pri poštni hranilnici so se lani hranilne vloge pomnožile za 121.6 milj. Din. To je ogromna vsota, ki bi prišla drugače naravnost v prid našemu gospodarstvu, ki tako zelo trpi za voljo pomanjkanja kapitala in kredita.

Sličen porast kot hranilne vloge kaže tudi poštnočkovni promet. Samo v decembru je znašal promet 5293 milj. Din. Število poštnočkovnih računov je doseglo 23 384, vloge na vseh računih skupaj pa 1.158 milj. Din.

Obrestna mera zagrebških bank znaša po sporazumu vseh zavodov 12.5 % za dolgove in 6.5 % največ za vloge. Sploh so banke in denarni zavodi izven Slovenije prilagodili obrestno mero za dolgove na 12.5 %. Toliko znaša obrestna mera tudi pri bankah v Sloveniji, 10.5 % pri regulativnih hranilnicah in 9.5 % pri zadrugah. Obrestna mera za vloge znaša izven Slovenije 6.5 %, v Sloveniji pri zadrugah in regulativnih hranilnicah 4 oz. 5 % za vezane vloge, pri bankah pa je obrestna mera neenotna.

Borba proti kartelom. V naši javnosti se čimdalje bolj slišijo glasovi, da je treba proti kartelom odločnih ukrepov. Ko so v oktobru lanskega leta v Zagrebu zborovale organizacije trgovcev in obrtnikov, so razni govorniki ostro kritizirali njihovo poslovanje. Saj pa tudi izrastki kartelov naravnost izživajo javnost, da se z njimi bavi in zahteva zakonitega varstva pred grdim izkoriščanjem, ki ga uganjajo. V industriji stavbinskega materiala, v kemični industriji, v industriji špirta, v tekstilni, železni in sladkorni industriji, v industriji mineralnega olja itd., povsod delujejo javni in skriti karteli, ki obvladujejo trg ali popolnoma ali pa imajo

nanj vsaj znaten vpliv. To obvladanje trga in produkcije je tako občutno, da so iz gospodarskih in socialnih vidikov opravičljive izredne odredbe v zaščito občinstva. V drugih državah so že davno skušali omejiti vpliv kartelov in tudi pri nas so se razmere v tem oziru razvile tako daleč, da je vprašanje zakonite ureditve postalo aktualno.

Moč valutnih blokov. Blok držav, ki so ostale zveste zlatnemu standardu, obsega tele države: Francijo, Italijo, Belgijo in njih kolonije, Švico, Poljsko in Češkoslovaško. Vse navedene države imajo 12·22 % vsega prebivalstva in 22·60 % vse svetovne trgovine. Drugi blok tvorijo šterlinške države: Anglija, Dominijoni in skandinavske države. Vse te imajo 22·62 % vsega prebivalstva na svetu in 33·36 % svetovne trgovine. Države, ki imajo srebrno valuto: Kitajska, Perzija itd., imajo največ prebivalstva 34·27 %, toda pri svetovni trgovini so udeležene samo s 6·58 %. Nato pridejo severnoameriške Združene države s 6·75 % vsega prebivalstva in 13·07 % svetovne trgovine. Toda k Uniji bo treba prišteti še nekatere druge ameriške države.

Davki in takse.

1 **Davek na poslovni promet** je treba plačati v teku 30 dni po preteku vsakega trimesečja, torej za januar, februar in marec 1934 do konca aprila 1934 itd.

2. **Uslužbenski davek.** Delodajalci so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčni upravi najkasneje 15. dan po preteku vsakega minulega meseca. Oni delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znamkah, ki jih nalepljajo v davčno knjižico, morajo te knjižice tekom januarja 1934 predložiti na vpogled davčni upravi.

Za „Bednostni sklad“ morajo službodajalci od 1. julija 1933 naprej odpremljati

davčni upravi v gotovini z dvojnimi seznamom 1 1/2 % od zaslužkov, oziroma od mezd svojih uslužbencev in delavcev.

3. **Davek na samce** je stopil v veljavo dne 1. januarja 1931. Temu davku so zavezani vsi neoženjeni moški in vdovci brez zakonskih otrok, ki stanujejo v mestih ali pa v takih krajih, kjer ima svoj sedež sresko načelstvo in ki so pred 1. januarjem 1931 izpolnili 30. leto starosti, tega dne še niso izpolnili 60. leta ter imajo nad 2500 Din mesečnih dohodkov. Davek znaša za moške od 30 do 35 leta 50 %, od 35 do 40 let 40 %, od 40 do 50 let 25 %, od 50 do 60 let 10 % direktnih davkov. Vsi delodajalci morajo takim uslužbencem odtrgovati ta davek skupno z uslužbenskim davkom. Odtegnjene zneske morajo odvesti davčnim upravam v gotovini in ne z davčnimi znamkami. V ostalem veljajo za ta davek iste odredbe, kakor za uslužbenski davek.

4. **Davek za rente** morajo zadrage, ki ga dolžne plačati, poravnati najkasneje v 45 dneh po preteku vsakega polletja, torej za drugo polovico lanskega leta najkasneje do 15. februarja, za prvo polovico leta 1934 pa do 15. avgusta 1934.

5. **Ostali neposredni davki** dospevajo v plačilo v štirih enakih letnih obrokih 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra ter se morajo plačati najkasneje do 15. prihodnjega meseca po dospelosti. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega obroka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6 % zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prisilno.

Od tega pravila obstoji izjema za zemljiški davek, ki se mora plačevati v dveh enakih letnih obrokih najkasneje do 15. avgusta in do 1. novembra.

Dokler se ne izvrši nova odmera za leto 1934, se plačujejo neposredni davki po predpisih za leto 1933.

6. **Dopolnilna prenosna taksa.** Po tarif. post. 12 pripomba 12 taksne tarife je treba dopolnilno prenosno takso, če ne presega 500 Din letno, plačati v celotnem iznosu do 31. januarja. Ako taksa presega 500 Din letno, se plačuje v trimesečnih obrokih v naprej in sicer prvi obrok do 31. januarja, drugi od 1. do 15. aprila, tretji od 1. do 15. julija in četrti od 1. do 15. oktobra.

Literatura.

Zadrugar, glasilo Prve žebljarske in železo-obrtne zadruge v Kropi in Kamnigorici. Naša znana žebljarska zadruga je začela pod tem naslovom izdajati svoj vestnik, ki izhaja vsakega 16. v mesecu. V uvodnem članku utemeljuje načelnik Joža Šolar potrebo novega lista in pravi: „Skoraj štirideset let že imamo našo zadrugo, velik preokret smo z njenim delom dosegli v našem življenju, priznati pa moramo, da skrb za izobrazbo članov ni šla vzporedno z združnimi potrebami in njenim tehničnim napredkom. Zavedamo se, da bo v naši zadrugi treba še veliko vzgojnega dela in združno-strokovne in tehnične izobrazbe. V ta namen smo se odločili za izdajanje svojega glasila, katerega naloga bo širiti med člani pravi združni duh in jim nuditi potrebno strokovno in tehnično izobrazbo. Poleg tega glavnega namena pa ima „Zadrugar“ še postranski smisel, vzdrževati med vodstvom in člani stalno zvezo in zanesti zanimanje za združna vprašanja prav med vse člane in tako omogočiti popolnejše življenje. — List je urejevan prav spretno. V njem nahajamo poučne članke o železarski stroki, zlasti so zanimivi zgodovinski podatki iz

železarske in žebljarske obrti v Kropi. Listu želimo najlepšega uspeha.

Mariborski koledar za leto 1934. Izdala in založila nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru. Poleg običajne koledarske vsebine prinaša ta publikacija razprave informativnega in poučnega značaja iz življenja združnih organizacij. Koledar krasi tudi nekaj uspešnih fotografskih posnetkov. Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru šteje 3105 članov z 298.053 dinarjev deležev in 2,545.420 Din rezervnega sklada.

Brazda. Kmečki stanovski list. Glasilo absolventov kmetijskih šol. Izšla je prva številka lista z gorenjim naslovom. List je predvsem namenjen stanovski izobrazbi kmečke mladine, obenem je pa tudi glasilo Zveze absolventov kmetijskih šol, v kateri so organizirani tudi absolventje združne šole v Ljubljani. List je pisan prav živahno in temperamentno.

Knjigo „Zunanja trgovina“ morejo dobiti zadruge po znižani ceni Din 70.— ako se jih potom Glavne Združne Zveze v Beogradu javi vsaj 100. Knjigo je izdal Zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri ministertvu za trgovino in industrijo in ima za one, ki se bavijo s trgovino, obrtom ali industrijo, veliko zanimivega, pa tudi praktičnega o naših produkcijskih panogah, o našem izvozu, o našem uvozu. — Zadruge, ki bi želele knjigo dobiti po tej znižani ceni naj pošljejo denar Zvezi in na zadnji strani položnice označijo v katero svrhu pošiljajo denar.

Vzajemna posojilnica v Ljubljani, r. z. z. o. z., bo obrestovala počenši s 1. januarjem 1934 hranilne vloge: Vloge brez odpovedi po 4 %. Vloge na tri ali večmesečno odpoved po 5 %. Kapitalizacija celoletna. Rentni davek plača vlagatelj.

Redni občni zbor Strojne zadruga v Stojncih, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. februarja 1934 ob 2. uri popoldne v zadrugi pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932 in 1933. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. poročila odbora. 5. slučajnosti.

Občni zbor Električno-strojne zadruga v Šmarci, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 4. februarja 1934 popoldne ob 3. uri v pisarni zadruga v Šmarci števil. 3. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila o zadnji reviziji pri zadrugi. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 4. obravnavanje pravočasno vloženih predlogov. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Šmartnem pri Litiji, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 11. februarja 1934 ob pol 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev

zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruga v Šmihelu pri Šoštanju, r. z. z. o. z., se bo vršil v petek dne 2. februarja 1934 ob pol 9. uri dopoldan v posojilniških prostorih Slomškovega doma. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo odbora. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1933. 4. volitev nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. sprememba pravil. 7. slučajnosti.

IV. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Trsteniku, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. januarja 1934 na Trsteniku po 9. sv. maši. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika III. občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev račun. zaključka za l. 1933. 5. volitev v načelstvo in nadzorstvo. 6. slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani nanaša naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 134.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg a Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 168.—, kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 180.—; kostna moka Din 95.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 144; klajno apno Din 275; lanene tropine Din 1.80; modra galica Din 5.85; žveplo Din 3.20. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din

1.500.—; plugi Din 500 do Din 940; reporeznica M. R. Din 550; trijeri Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlinci Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic „Zadružne zveze“ nudi Oblasnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

POSLOVNE KNJIGE IN TISKOVINE.

Vse članice opozarjamo, da ima Zveza v zalogi vse knjige in tiskovine, kakor jih zahteva poslovanje kreditnih, blagovnih, produktivnih in drugih vrst zadrug. — Mnoge tiskovine nudijo za poslovanje znatno olajšanje in zagotavljajo pravilnost kot npr. zapisnik o občnem zboru, vloga na sodišče, rač. zaključek. — Zveza ima v zalogi tudi vse pisarniške potrebščine, kot npr. svinčnike, peresa, pečatni vosek, papir, pivnike, registratorje, prelokaljače itd. — Zveza z naročanjem na debelo zagotavlja tudi najnižje cene.

V sledečem podajamo cene za najvažnejše tiskovine (I.), knjige (II.) in vzorna pravila (III.):

	Komada		Komada
Rač. zaključki za hranilnice in posojilnice	Din 50	Knjiga tekočih računov 50 listov	Din 40
za blagovne zadrage	50	Knjiga tekočih računov 100 listov cel gradl	72
Zapisnik o rednem občnem zboru	50	200 " celo plat.	120
Vloga na sodišče (sprememba v načelstvu, ali prememba pravil)	50	Amerikanski journal za blagovne zadrage	180
Izpiski iz knjige hranilnih vlog oz. posojil	1	" nova izdaja	230
Obvezne izjave za dolžnike	40	Knjiga denarnih listkov 100 strani	15
Tiskovine za izvl. tek. rač.	30	200 " " "	25
Zadolžnice na poroštvo	75	Knjiga pristopnic 50 listov	12
Zadolžnice na vknjižbo	75	100 " " "	16
Zadolžnice na amortizacijo	75	200 " " "	34
Prošnje za posojilo	50	" Straca 100 listov Din 65, 50 listov	40
Pogodba za kredit v tek. rač.	75	Blagovni skontro 100 listov	75
Obrestne tabele (na kartonu 3 1/2% do 6%)	2	Blagovni skontro 50 listov	45
6 1/2% do 7% (na papirju)	3	Nakupna prodajna knjiga 100 listov	75
7 1/2% do 8 1/2%	3	Nakupna prodajna knjiga 50 listov	45
9% do 10%	3	Blago oddajni bloki	22
Listek za izplačilo vloge	10	Vložni zapisnik 50 listov Din 30, 100 listov	50
Listek za izplačilo posojila	10	Vložni zapisnik 200 listov	90
Opomin dolžniku Din 10, Opomin porokom	10	Hranilne knjižice (lično vezane v šagrinpapir)	4
Opomin za podaljšanje posojila	15	" (vezane)	3
Zemljkknjižni predlog (list)	40	" (broširane)	1
Pole za inventuro	75	" (celo platno)	550
Potrčila	10	Zadružno-posojilne knjižice	3
Izpiski (nova tisk.) tek. rač.	75	Nakupne knjižice	140
Rač. zaključki (kartonirani po 20 komadov)	22	Knjižice za imetnike tekoč. računa 16 list.	475
za kreditne in nekreditne zadrage (zvezki)	65	Knjižice za električni tok	150
Dnevarne kuverte	10	Imenik zadružnikov 20 listov	20
Kuverte za dopisovanje z Z. Z.	10	Imenik zadružnikov 30	25
Dopisnice za dopisovanje z Z. Z.	65	Imenik zadružnikov 60	40
Mlekarske pole	75	100	70
Tiskovine (priloge menični kredit)	75	Knjiga porokov	20
Mape za zadolžnike	8	Knjiga odstopnic (broširano)	6
Mape za ustanovne listine	12	Sejni zapisniki	26
		100 listov	30
II.	Komada	Trgovske knjige z 2 kolonami	26
Knjiga hranilnih vlog 50 listov	Din 60	Indeksi	20
" " 100	105	Mlekarske knjižice	375
" " 150 celo platno	160	Saldo-Konti na trdem papirju 50 listov	30
" " 200 pol usnje	270	" " 100	50
Knjiga posojil 50 listov	70		
" " 100	115	III.	Komada
" " 150	155	Pravila za hranil. in posojil. (Raffels.)	Din 2
" " 200 pol usnje	270	Pravila za hranil. in posojil. (Schulz.)	2
Razdelnik za kreditne zadrage 50 listov	60	Pravila za kmet. nabav. in prod. zadrage	2
" " 100	100	Pravila za živinorejske zadrage	2
" " 150 celo pl.	135	Pravila za kmetijska društva (strojne zadr.)	2
Razdelnik za nedelarne zadrage 24 listov	40	Pravila za mlekarske zadrage	2
" " 50	60	Pravila za zadružne elektrarne	2
" " 100	100	Pravila za zavarovanje goveje živine	2
" " 200	170	Pravila za strojne zadrage	2
Blagajniški dnevnik 100 listov	45	Pravila za živ. selekcijske zadrage	2
Blagajniški dnevnik 200 listov celo platno	95	Pravila za pašne in gozdne zadrage	2